

Fai 'e 'Eletā David A. Bednar

'O e Kōlomu 'o e Kau 'Aposetolo 'e Toko Hongofulu Mā Uá

Ha'u 'o Mamata

Ko e Siasi 'o Sīsū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní ko ha siasi ngāue fakafaipekau ia talu mei mu'a pea 'e hoko ma'u pe ia ko ha siasi ngāue fakafaipekau.

'O ku fakataumu'a 'eku pō-poakí ki he ní'ihí 'oku 'ikai memipa he Siasi 'o Sīsū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní. Te u lave fekau'aki mo e fehu'i mahu'inga 'oku fifili ki ai ha tokolahi 'o kimoutolu: "Ko e hā 'oku vilitaki ai 'e Kau Mā'oni'oni 'o e Ngaahi 'Aho Kimui Ní ke nau vahevahe 'enau tuí mo fakaafe'i au ke u ako ki honau siasi?"

'Oku ou lotua e tokoni 'a e Laumālie 'o e 'Eikí ke Ne fakaa'u lelei 'eku pōpoakí, ke mahino kiate kimoutolu, 'a 'eku tali ki he fehu'i mahu'ingá ni.

Ko ha Fatongia Fakalangi

Kuo ngāue mateaki ma'u pē e kau ākongā faivelenga 'a Sīsū Kalaisi pea te nau hoko ma'u pē ko e kau faifekau ngāue mateaki. Ko e faifekau, ko ha ākongā ia 'o Kalaisi 'a ia 'oku fakamo'oni ko e Huhu'í Ia pea malanga'aki 'a e ngaahi mo'oni 'o 'Ene ongoongolelei.

Ko e Siasi 'o Sīsū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní ko ha siasi ngāue fakafaipekau ia talu mei mu'a pea 'e hoko ma'u pe ia ko ha siasi ngāue fakafaipekau. Kuo tali 'e he mēmipa takitaha 'i he Siasi 'o e Fakamo'uí 'a e fatongia mafatukituki

ke tokoni 'i hono fakakakato 'o e fatongia fakalangi ne foaki 'e he 'Eikí ki He'ene Kau 'Aposetoló, 'o hangē ko ia 'oku hiki 'i he Fuakava Fo'ou:

"Ko ia ke 'alu 'a kimoutolu, 'o fakalotu'i 'a e ngaahi pule'anga kotoa pē, 'o papitaiso 'a kinautolu 'i he huafa 'o e Tamaí, mo e 'Aló, mo e Laumālie Mā'oni'oni:

"O akonaki atu kiate kinautolu ke nau tokanga ki he me'a kotoa pē 'a ia kuó u fekau kiate kimoutolú: pea vakai, 'oku ou 'iate kimoutolu ma'u ai pē, 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmaní. 'Ēmeni" (Mātiu 28:19–20).

'Oku fakahoko fakamātoato 'e he Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní 'a e fatongia ke ako'i 'a e kakai kotoa pē 'i he pule'anga kotoa pē kau ki he 'Eiki ko Sīsū Kalaisi mo 'Ene ongoongolelei kuo fakafoki maí. 'Oku mau tui kuo toe fakafoki mai 'i he ngaahi 'aho kimui ní 'a e Siasi ne fokotu'u 'e he Fakamo'uí 'i ono'ahó. 'Oku ma'u 'i Hono siasi 'i he 'ahó ni 'a e tokāteline, ngaahi tefito'i mo'oni, mafai 'o e lakanga fakataula'eikí, ngaahi ouaú, mo e ngaahi fuakava 'o 'Ene ongoongolelei.

Ko e taimi 'oku mau fakaafe'i ai kimoutolu ki he lotú pe ke fanongo ki he kau faifekau taimi kakató, 'oku 'ikai ko ha'amaui feingá ke fakatau atu ha koloa. 'I he'emaui hoko ko e kau mēmipa 'o e Siasi, 'oku 'ikai ke ma'u ai ha totongi pe lau poini 'i ha fe'auhi fakalaumālie. 'Oku 'ikai ko 'emaui feinga pē ke fakatokolahi e Siasi. Pea mahu'inga tahá, 'oku 'ikai ke mau feinga ke fakamālohi'i kimoutolu ke mou tui tatau mo kimautolu. 'Oku mau fakaafe'i kimoutolu ke mou fanongo ki he ngaahi mo'oni 'o e ongoongolelei 'o Sīsū Kalaisi kuo fakafoki maí koe'uhí ke mou lava 'o ako, fakalaululoto, lotu, mo 'ilo 'iate koe pē pe 'oku mo'oni pe 'ikai 'a e ngaahi me'a 'oku mau vahevahe atú.

'E pehē 'e homou ní'ihí, "Ka 'oku ou 'osi tui kia Sīsū mo 'Ene ngaahi akonakí," pe "'Oku 'ikai te u fakapapa'u'i pe 'oku 'i ai nai ha 'Otua." 'Oku 'ikai fakataumu'a 'emaui fakaafe kiate kimoutolú ke fakasi'isi'i ai ho'omou tui tukufakaholo fakalotú pe ngaahi a'usia 'o e mo'uí. 'Omi 'a e ngaahi me'a kotoa pē 'oku mou 'ilo 'oku mo'oni, lelei, mo fe'unga mo hono vikiviki'i—pea 'ahi'ahi'i 'aki 'emaui pō-poakí. Hangē pē ko hono fakaafe'i 'e Sīsū 'Ene ongo akongá ke na "ha'u 'o mamatá" (Sione 1:39), 'oku pehē foki 'emaui fakaafe'i kimoutolu ke mou omi 'o mamata pe 'oku fakalahi mo fakamālohia 'e he ongoongolelei 'o Sīsū Kalaisi kuo fakafoki maí 'a e ngaahi me'a kuo mou 'osi tui 'oku mo'oni.

Ko e mo'oni 'oku mau ongo'i 'a e fatongia mafatukituki ke fakaa'u e pōpoaki ko 'ení ki he pule'anga, fa'hinga, mo e lea mo e kakai kotoa pē.

Pea ko e me'a tofu pē ia 'oku mau fai 'i he 'ahó ni 'aki 'a e mālohi 'o ha kau faifekau taimi kakato 'e toko 88,000 'oku ngāue 'i ha ngaahi fonua tau-'atāina 'e 150 tupu he māmaní. 'Oku tokoni e kakai tangatá mo e kakai fefine fisifisimu'a ko 'ení ki he kaingalotu 'o homau Siasí ke fakahoko honau fatongia fakafo'ituitui mo fakalangi ke malanga'aki e ongoongolelei ta'engata 'o Sisū Kalaisí (vakai, T&F 68:1).

Mahulu Ange 'i ha Fatongia Fakalaumālie

Ko 'emau loto vekeveke ke talaki 'a e pōpoaki ko 'ení 'oku 'ikai ko ha ola pē 'o ha ongo'i ha fatongia fakalaumālie. Ka ko 'emau holi ke vahevahe 'a e ongoongolelei 'o Sisū Kalaisi kuo fakafoki maí ko hano fakahaa 'i 'o 'emau mahu'inga'ia he ngaahi mo'oni ko 'ení. 'Oku ou tui ko e fakatātá lelei taha ke fakamatala'i'aki e 'uhinga 'oku mau vahevahe atu ai 'emau tui kiате kimoutolu 'oku ma'u iá, 'i ha me'a ne

u a'usia mo hoku uaifi 'i he ngaahi ta'u lahi kuohilí fekau'aki mo homa ongo fohá.

'I ha efiafi 'e taha ne u tu'u mo Susana 'o ofi ki ha matapa sio'ata homau 'apí 'o mamata ki he va'inga homa ongo fohá 'i tu'a. Lolotonga 'ena va'ingá, ne lavea 'a e foha si'isi'i 'i ha ki'i fepaki. Ne vave 'ema 'ilo 'oku 'ikai lavea lahi, peá ma fakakaukau ke 'oua 'e 'oange leva ha tokoni ki ai. Na'á ma fie 'ilo mo vakai pe kuo 'aonga nai 'a e ngaahi fevahevahe'aki fakafāмили fekau'aki mo e 'ofa fakatokouá. Ne mālie pea fakamafana 'a e me'a ne hokó.

Na'e fakanonga pea taki fakalelei atu 'e he ta'oketé hono tehiná ki fale. Na'á ku 'unu mo Susana ke ofi ki peito ke ma lava 'o sio ki he me'a 'e hokó, pea na'á ma mateuteu ke tokoni he vave tahá 'o kapau ne toe 'i ai ha lavea lahi fakaesino pe toe hoko ha fakatu'utamaki.

Na'e toho atu 'e he foha lahí ha sea ki he singi 'i peitó. Na'á ne kaka

he seá, pea tokoni leva ke kaka hake hono tehiná, fakamo'ui e vaí, peá ne lingi ha koa fufulu ipu lahi ki he lavea 'o hono tehiná. Na'á ne fai hono lelei tahá ke fufulu 'a e 'ulí. 'Oku lelei taha 'i he folofola mā'oni'oni 'a e me'a ne fai 'e he foha si'isi'i he me'a ne hokó: "pea 'e 'i ai ha'anau 'uhinga ke nau ngala, mo tangi, mo tangi lāulau, pea fenga'itaki honau nifó" (Mōsaia 16:2). Pea ko e mo'oni na'e ngala 'a e ki'i tamasi'i ni!

Hili hono fufulú, ne holo mātu'u e nimá 'aki ha tauveli. Ne faifai pea tuku e tangi kaikailá. Hili iá, ne kaka e foha lahí 'o fakaava e kopaté 'o ma'u ai e kilimi faito'o lavea fo'ou. Neongo na'e 'ikai lavea lahi hono tehiná ka ne mei 'osi e kilimi faito'o laveá hono vali kotoa 'aki e nima ne laveá. Na'e 'ikai toe fai e tangí, koe'uhí na'e ongo lelei ange ki he foha si'isi'i e fakanonga 'a e kilimí 'i he kalakala 'a e koa fufulu ipú.

Na'e toe foki 'a e foha lahí ki he kōpate na'e ma'u ai e kilimi faito'ó 'o ne ma'u ai e puha peni'eiti fo'ou. Na'á ne 'a'au leva e puhá 'o fakapipiki e peni'eití 'i he nima hono tehiná—mei he hoko'anga 'o e nimá ki hono tui'inimá kotoa. 'I he lava 'o faito'o e laveá, pea laku 'a e kilimí mo e kofu-kofu peni'eití 'i peitó, ne hopo hifo e ongo tamaikí mei he seá 'okú na malimali mo mata fiefia.

Ko e me'a mahu'inga tahá e me'a ne hokó. Ne tānaki 'e he foha si'isi'i ne laveá 'a e toenga 'o e peni'eití mo e kilimi faito'o ne mei 'osí, 'o 'alu mo ia ki tu'a. Na'á ne fakasio leva hono kaungāme'á pea kamata 'ai ki honau nimá 'a e kilimi faito'ó pea peni'eiti'i honau nimá. Na'á ma fakatou 'ohovale mo Susana he fakamātoato, vēkeveke mo e vave 'ene fakakaukau.

Ko e hā ne fai ai 'e he ki'i tamasi'i ni 'a e me'a na'á ne fai? Fakatokanga'i ange ne fakanatula pē 'ene loto ke foaki 'i he vave tahá ki hono kaungāme'á 'a e me'a na'e tokoni ki ai 'i he'ene laveá. Na'e 'ikai fie ma'u ia ke fakalotolahi'i, fakatukupaa'i, fekau'i pe fakamālohi'i ke ne fai ia. Ne fakanatula pē 'ene holi ke vahevahe ha a'usia fakataautaha ne tokoni pea 'aonga lahi.

‘Oku fakahoko ‘e hotau tokolahi ‘a e tō’onga tatau pē ‘i he taimi ‘oku tau ma’u ai ha fakanonga pe faito’o ‘okú ne ta’ofi e mamahi ‘a ia kuo fuoloa ‘etau tofanga aí, pe ‘oku tau ma’u ha fale’i ‘oku tokoni ke tau fehanganangai mo e ngaahi faingata’á mo e puputu’ú ‘i he lototo’a mo e fa’a kātaki. ‘Oku ‘ikai ko ha me’a fo’ou ke tau vahevahe ‘a e ngaahi me’a ‘oku mahu’inga taha kiate kitautolú mo e ni’ihi kehé.

‘Oku hāsino mo’oni e sippinga ko ‘ení ‘i he ngaahi me’a ‘oku mahu’inga fakalaumālie mo ‘aonga tahá. Hangē ko ‘ení, ‘oku ‘i ai ha fakamatala ‘i ha tohi folofola ‘oku ‘ilo ko e Tohi ‘a Molomoná, ki ha misi ‘a ha pālofita mo ha taki he kuonga mu’á ko Lihai. Ko e tefito’i me’a mahu’inga ‘i he misi ‘a Lihai ko e ‘akau ‘o e mo’uí—‘a ia ko e fakataipe ‘o e “‘ofa ‘a e ‘Otuá” ‘a ia ‘oku “lelei taha ia ‘i he ngaahi me’a kotoa pē” pea ‘oku “fakafiefia taha ia ki he laumālie” (1 Nifai 11:22–23; vakai foki 1 Nifai 8:12, 15).

Na’e fakamatala ‘a Lihai ‘o pehē:

“Pea na’e hoko ‘o pehē na’á ku ‘alu atu ‘o kai ‘i hono fuá; peá u vakai ‘oku melie ‘aupito ia, ‘o laka hake ‘i he ngaahi me’a kotoa pē kuó u kai ai ‘i mu’á. ‘Io, peá u vakai na’e hinehina hono fuá, ‘o laka hake ‘i he hinehina kotoa pē kuó u mamata ai ‘i mu’á.

“Pea ‘i he’eku kai ‘i hono fuá na’e fakafonu ‘e ia ‘a hoku laumālie ‘aki ha fu’u fiefia lahi; ko ia, na’e kamata ke u faka’amu ke kai ai foki mo hoku fāmili; he na’á ku ‘ilo’i ‘oku lelei ange ia ‘i he fua kehe kotoa pē” (1 Nifai 8:11–12; toki tānaki atu e fakamamafá).

Ko hono fakahaa ‘i ma’ongo-‘onga ‘o e ‘ofa ‘a e ‘Otuá ki He’ene fānaú, ‘a e ngāue feilaulau huhu ‘i mo e Toetu’u ‘a e ‘Eiki ko Sīsū Kalaisí. ‘E lava ke pehē ko e fua ‘o e ‘akaú ko e faka’ilonga ia ‘o e ngaahi tāpuaki ‘o e Fakalelei ‘a e Fakamo’uí.

Ko e faka’amu ‘a Lihai he taimi pe ko iá ‘i he’ene kai e fua ‘o e ‘akaú pea ma’u ‘a e fiefiá, ko ha holi lahi ange ke vahevahe ia mo tokoni ki hono fāmili. Ko ia, ‘i he’ene tafoki kia Kalaisí, na’e liliu ‘ene ngāue mo e tō’onga ki he ni’ihi kehé ‘i he’ene ‘ofa mo tokoni’i kinautolú.

‘Oku fakamatala ‘a e Tohi ‘a Molomoná ki ha me’a mahu’inga ne hoko ki ha tangata ko ‘Inosi na’e tali ‘e he ‘Otuá ‘ene lotu fakamātoato mo tautapa kiate lá.

Na’á ne pehē:

“Pea na’e holi tu’u ‘a hoku laumālie; peá u tū’ulutui hifo ‘i he ‘ao ‘o hoku Tupu’angá, pea na’á ku tangi kiate ia ‘i he fu’u lotu fakamātoato mo e kole tāuma’u koe’uhí ko hoku laumālie ‘o’okú; peá u tangi kiate ia ‘i hono kotoa ‘o e ‘ahó; ‘io, pea ‘i he hoko mai ‘a e po’ulí na’á ku kei hiki hake ‘a hoku le’ó ke mā’olunga ko ia na’e a’u hake ia ki he ngaahi langí.

“Pea na’e ongo mai ha le’o kiate au, ‘o pehē: ‘E ‘Inosi, kuo fakamolemole’i ho’o ngaahi angahalá, pea ‘e tāpuekina koe.

“Pea ko au, ‘Inosi, na’á ku ‘ilo’i ‘oku ‘ikai lava ke loi ‘a e ‘Otuá; ko ia, na’e matafi atu ‘a ‘eku ongo’i hala’iá.

“Peá u pehē ange: ‘E ‘Eiki, ‘oku fai fefee’i ia?

“Pea folofola mai ia kiate au: Ko e me’a ‘i ho’o tui kia Kalaisi, ‘a ia kuo te’eki ai te ke fanongo pe mamata aí

... ko ia, ke ke ‘alu, he kuo fakama’a koe tu’unga ‘i ho’o tuí.

“Ko ‘eni, na’e hoko ‘o pehē ‘i he’eku fanongo ki he ngaahi folofolá ni na’e kamata ke u ongo’i ha faka’amu ke monū’ia ‘a hoku kāinga, ko e kau Nifai; ko ia, na’á ku lotu ‘aki ‘a e ivi kotoa ‘o hoku laumālie ki he ‘Otuá koe’uhí ko kinautolu” (‘Inosi 1:4–9; toki tānaki atu e fakamamafá).

‘I he tafoki ‘a ‘Inosi ki he ‘Eiki “‘i he loto fakamātoato mo’oni” (2 Nifai 31:13), na’e fakautuutu ‘ene hoha’a ki he lelei hono fāmili, kaungāme’á mo e ngaahi mahení.

Ko e lēsoni tu’uloa ‘oku tau ako mei he ongo talanoa ko ‘ení ko e mahu’inga e a’usia fakataautaha ‘i he’etau mo’uí ‘a e ngaahi tāpuaki ‘o e Fakalelei ‘a Sīsū Kalaisí, kimu’a pea tau toki fai ha tokoni ‘oku ongo mo mo’oni ‘o mahulu ‘i hono “fai pē e ngāué.” Hangē ko Lihai, ‘Inosi, pea mo e ki’i tamasi’i ‘i he talanoa na’á ku vahevahé, ‘i he’etau hoko ko e mē-mipa ‘o e Siasi ‘o Sīsū Kalaisi ‘o e Kau Mā’oni’oni ‘i he Ngaahi ‘Aho Kimui Ní kuo tau ongo’i ‘a e mamahi ‘oku

fekau'aki mo e loto veiveiua fakalaumālié mo e angahalá. Kuo tau a'usia foki 'a e fakama'a, mo e nongo 'o e konisenisi, mo e fakamo'ui mo e fakafou fakalaumālié, pea mo e tataki 'oku ma'u pē 'i hono ako mo mo'ui 'aki e ngaahi tefito'i mo'oni 'o e ongoongolelei 'a e Fakamo'ui.

'Oku 'omi 'e he Fakalelei 'o Sisū Kalaisi 'a e mālohi haohaoa ke ngaohi kitautolu ke haohaoa mo ma'a, ko e fakanonga ki he ngaahi kafo fakalaumālié pea to'o atu mo e ongo'i halaiá, pea ko e malu'i ke tau malava 'o faivelenga he taimi mo e koví foki, fakatou'osi.

'Oku 'i ai 'a e Mo'oni Kakató

Ki he kāinga mo e kaungāme'a kotoa 'oku 'ikai ke mou kau ki he Siasi 'o Sisū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní, kuó u feinga ke fakamatala 'a e ngaahi 'uhinga tefito 'oku mau hoko ai ko ha kau faifekaú.

'Oku 'i ai 'a e mo'oni kakato 'i he māmaní neongo 'a e 'ā'āsili hono fakata'e'aonga'i mo faka'ikai'i iá. 'I he kaha'ú, "[e] tū'ulutui . . . 'a e tui 'o ia kotoa pē" mo "fakahā 'e he 'ēlelo kotoa pe ko e 'Eikí 'a Sisū Kalaisi, ke ongoongolelei ai 'a e 'Otua ko e Tamai" (Filipai 2:10–11). Ko Sisū ko e Kalaisi, ko e 'Alo Tofu Pē Taha 'o e Tamai Ta'engata. 'I he'emaui hoko ko e mēmipa 'o Hono Siasí, 'oku mau fakamo'oni 'okú Ne mo'ui and pea kuo fakafoki kakato mai Hono Siasí 'i he ngaahi 'aho kimui ni.

Ko e fakaafe 'oku mau 'oatu ke mou ako mo sivi'i 'emaui pōpoaki 'oku makatu'unga ia 'i ngaahi lelei 'o e ongoongolelei 'o Sisū Kalaisi 'i he'emaui mo'ui. Mahalo na'a 'oku 'i ai ha ngaahi taimi 'oku mau hā mā pe ta'e-ufi, pe ta'efie'auna 'i he'emaui ngaahi feingá. Ko 'emaui fakamā'ui ke vahevahe mo kimoutolu 'a e ngaahi mo'oni 'oku mahu'inga taha kiate kimauiolú.

'I he'eku hoko ko e taha 'o e Kau 'Aposetolo 'a e 'Eikí, 'i he mālohi kotoa hoku laumālié, 'oku ou fakamo'oni ki Hono faka'otuá mo 'Ene mo'oni. Pea 'oku ou fakaafe'i kimoutolu ke mou "ha'u 'o mamata" (Sione 1:39), 'i he huafa toputapu 'o e 'Eiki ko Sisū Kalaisi, 'ēmeni. ■

Fai 'e Palesiteni Thomas S. Monson

Kae 'Oua ke Tau Toe Fakataha Mai

Fakatauange te tau fakalaualuloto kotoa ki he ngaahi mo'oni kuo tau fanongoá, pea 'ofa te nau tokoni'i kitautolu ke tau hoko ko ha kau ākongā loto-to'a ange.

S'i i kāinga 'ofeina, kuo tau a'usia ha ongo 'aho nāunau'ia 'o ha ngaahi pōpoaki fakalaumālie. Kuo ongo ki hotau lotó mo fakavia 'etau tuí 'i he'etau 'inasi 'i he laumālie 'o e ngaahi fakataha 'o e konifelenisi. 'Oku tau fakafeta'i ki he'etau Tamai Hēvaní, 'i he'etau a'u mai ki he fakao'osi, 'i He'ene ngaahi tāpuaki kuo foaki mai kiate kitautolú.

Kuo langaki hake mo ue'i fakalaumālie kitautolu 'e he hiva mālie kuo fakahoko he lolotonga 'o e ngaahi

fakatahá. Kuo tau ofi ange ki he langí 'i he ngaahi lotu ne faí.

Tuku mu'a ke u fai atu ha fakamālō loto hounga'ia 'a e Siasí fakakātoia ki he Kau Taki ne tukuange 'i he konifelenisi ko 'ení. Te tau 'ofa kiate kinauiololu. Ne lahi fau 'enau tokoni ki he ngāue 'a e 'Eikí pea 'e ongo'i ia 'i he ngaahi to'u tangata ka hokó.

'Ofa te tau foki ki hotau 'apí mo ha tukupā 'i hotau lotó ke toe ki'i lelei ange mei hotau tu'unga he kuo hilí. Fakatauange te tau toe ki'i anga'ofa

